

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายของทักษิณ ชินวัตรกับคนเสื้อแดง:
มอง “คนเสื้อแดง” ในจังหวัดมหาสารคามผ่านแผนภาพการรับรู้

The Relations between Thaksin Shinawatra's Policies and Red-shirt
Movement: Looking the Red-shirt Movement in Mahasarakham through
Cognitive Mapping

วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มมส

ประสงค์ชัย เศรษฐสุริวิชัย

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนเงินทุนอุดหนุนและส่งเสริมโครงการวิจัย
งบประมาณเงินรายได้ ประจำปี 2561
ภายใต้ศูนย์วิจัยการเมืองท้องถิ่นอีสานและอาเซียน
วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บทคัดย่อ

การถือกำเนิดขึ้นของคนเสื้อแดงรวมไปถึงความขัดแย้งทางการเมืองที่มีลักษณะเป็นสองขั้วตรงข้ามในประเทศไทยเป็นผลพวงประการหนึ่งจากการรัฐประหารปี พ.ศ. 2549 ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มคนที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนบทบาททางการเมืองของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร งานวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นคนเสื้อแดงและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายของทักษิณ ชินวัตรกับการเป็นคนเสื้อแดง จากกรณีศึกษาหมู่บ้านคนเสื้อแดงในจังหวัดมหาสารคามจำนวน 3 หมู่บ้าน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม คือ วิธีวิจัยเชิงปริมาณผ่านแบบสอบถามในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 310 ชุด ร่วมกับวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกคนเสื้อแดงจำนวน 25 คน จากนั้นได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ผ่านโปรแกรม SPSS และแผนภาพการรับรู้ตามลำดับ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นคนเสื้อแดงมี 3 ประการสำคัญ คือ นโยบายของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร การรัฐประหารปี พ.ศ. 2549 และความชื่นชอบในตัวของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรกับการเป็นคนเสื้อแดงพบว่า นโยบายรัฐบาลดังกล่าวสัมพันธ์กับการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนเสื้อแดงให้ดีขึ้น นโยบายที่มีอิทธิพลต่อการเป็นคนเสื้อแดง ได้แก่ นโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรค และนโยบายพักชำระหนี้เกษตรกร นอกจากนี้ยังมีข้อค้นพบที่น่าสนใจว่า ปัจจัยการเป็นคนเสื้อแดงกลับไม่มีความสัมพันธ์กับเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแตกต่างไปจากงานศึกษาก่อนหน้านี้ที่มุ่งระบุว่าการเป็นคนเสื้อแดงมีปัจจัยจากรายได้ อาชีพ และระดับการศึกษาเข้ามากำหนด

คำสำคัญ: เสื้อแดง นโยบายทักษิณ/ แผนภาพการรับรู้

Abstract

One of the effects of the 2006 coup d'état were the uprising of the Red-Shirts and political conflicts, showing through the polarised politics in Thailand. Also, the Red-Shirts were considered to be the main political supporters of Thaksin Shinawatra. The study therefore aimed at investigating the factors leading to being the Red-Shirts and the relations between Thaksin Shinawatra's policies and the Red-shirt movement, focusing on the case study of the 3 Red-Shirts' villages in Mahasarakham province. The methodology of the study included mixed methods between using 310 questionnaires for the quantitative method and in-depth interviews of the 25 Red-Shirts for the qualitative method. The data gained was then analysed by SPSS program and cognitive mapping respectively. The study showed that the factors leading to being the Red-Shirts were Thaksin Shinawatra's policies, the 2006 coup d'état and the popularity of Thaksin. It was moreover found that Thaksin Shinawatra's policies could literally improve the Red-Shirts' quality of life. The policies supporting the claim were the 30 Baht Health Care Scheme and the Farmers' Debt Repayment Policy. Moreover, Red-shirts have no relationship with sex, age, marital status, education level, career and income of the sample. This is different from the previous study, which aimed to identify whether red-shirts had a factor in their income, occupation and education level.

Keywords: Red-Shirts/Thaksin Shinawatra's Policies/ Cognitive Mapping

สารบัญ

บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	3
1.3 คำถามวิจัย	4
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.5 นิยามศัพท์.....	4
1.6 ข้อยกเว้นของงานวิจัย	4
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	5
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	12
บทที่ 4	17
ผลการศึกษา	17
4.1 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ.....	17
4.2 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพผ่านแผนภาพการรับรู้.....	21
บทที่ 5 อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	29
รายการอ้างอิง.....	31
ภาคผนวก.....	36